Tampereen yliopisto

Raisa Jalasmäki ja Rebekka Meriläinen

ELÄIN PARHAANA YSTÄVÄNÄ VAI EPÄTOIVOTTUNA RIESANA

Kielellinen eriarvoistuminen eläinryhmien välillä Helsingin Sanomissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Helmikuu 2026

TIIVISTELMÄ

Raisa Jalasmäki ja Rebekka Meriläinen: Eläin parhaana ystävänä vai epätoivottuna riesana: Kielellinen eriarvoistuminen eläinryhmien välillä Helsingin Sanomissa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Viestinnän monitieteinen tutkinto-ohjelma, journalistiikka
Helmikuu 2026

Tässä kandidaatintutkielmassa analysoidaan eläinryhmiin kohdistuvia kielellisiä merkityksiä *Helsingin Sanomissa*. Tutkielman tavoitteena on pyrkiä tunnistamaan, millaisia diskursseja eri eläinryhmiä käsittelevissä jutuissa esiintyy ja millaisia hierarkioita ne mahdollisesti ylläpitävät. Teoreettisena viitekehyksenä hyödynnetään muun muassa tutkimusta eläinten ja ihmisten välisestä suhteesta, representaatiosta sekä meditoitumisesta.

Tutkielman aineisto koostuu *Helsingin Sanomien* 38 verkkojutusta, jotka käsittelevät ihmisen ja eläimen välistä suhdetta ja joissa jokin eläinryhmä nousee keskeiseen rooliin laajemman ilmiön kautta. Artikkelit on julkaistu aikavälillä 1.7.–30.9.2025. Analysoimme juttuja diskurssianalyysin avulla. Diskurssianalyysi valikoitui tutkimusmetodiksi, sillä sen avulla on mahdollista selvittää, miten kieltä käytetään eri eläinryhmistä verkkojutuissa.

Analyysin tuloksena aineistosta yksilöitiin neljä keskeistä diskurssia, jotka ovat: eläin ystävänä, eläin uhkana, eläin haittana ja eläin hyödykkeenä. Aineistosta tunnistetut diskurssit osoittavat, että eläinryhmiä representoidaan mediassa eriarvoistavasti ja että uutisointi rakentaa hierarkkisia suhteita eläinryhmien välille ja ylläpitää niitä. Tulokset viittaavat siihen, että eläinten arvo mediassa määrittyy pitkälti niiden suhteessa ihmiseen. Tämä osoittaa laajempaa ihmiskeskeistä ja spesististä ajattelutapaa.

Avainsanat: spesismi, ihminen, eläin, vieraslaji, tuotantoeläin, petoeläin, tasa-arvo, media, representaatio, eriarvoisuus, diskurssianalyysi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

☐ Ei

☒ Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia: ChatGPT

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: ChatGPT 5.2

Käyttötarkoitus: Käytimme tekoälyä osiossa 4 (Analyysi ja tulokset) esitetyn kuvion 1 luomiseen. Annoimme tekoälylle ohjeet siitä, millainen kuvio tarvittiin havaittujen diskurssien havainnollistamiseen. Kuvio 1 on tuotettu tekoälyn avulla.

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: Kuvio 1, osiossa 4 (Analyysi ja tulokset)

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO 1

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS 3

2.1 Ihmisen ja eläinten välinen suhde 3

2.1.1 Spesismi 5

2.2 Median valta ja todellisuuden rakentuminen 7

2.3 Media ja eläimet 8

2.3.1 Representaatio 10

2.4 Tutkimuskysymykset 11

3 AINEISTO JA MENETELMÄT 13

3.1 Tutkimusaineisto 13

3.2 Tutkimusmetodi 14

4 ANALYYSI JA TULOKSET 16

4.1 Diskurssit 16

4.1.1 Eläin ystävänä 17

4.1.2 Eläin uhkana 19

4.1.3 Eläin haittana 20

4.1.4 Eläin hyödykkeenä 20

4.2 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen 25

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA 28

LÄHTEET 31

LIITE 1. AINEISTO 34

1 JOHDANTO

Ihminen on maapalloamme hallitseva eläinlaji, joka käyttää eläimiä hyväksi monella eri tavalla: esimerkiksi ruokana, kuljetusvälineenä, vaatetuksena ja seuralaisena. Ihmiset ovat taipuvaisia määrittelemään eläimet sen mukaan, millaista hyötyä ne tarjoavat (Knight 2018, 2.) Eläinfilosofi Elisa Aaltolan (2004, 104) mukaan ihmisten perustellaan olevan muita eläimiä arvokkaampia vain siksi, että he ovat ihmisiä.

Kautta historian ihmisillä on ollut eriäviä näkemyksiä ja mielipiteitä siitä, kuuluuko ihminen osaksi muuta eläinkuntaa vai asettuvatko ihmiset kaiken muun yläpuolelle. Aaltolan (2004, 30–31) mukaan englantilaisen luonnontieteilijän Charles Darwinin ilmaisemat näkemykset 1800-luvulla toivat mukanaan uudenlaisen käsityksen eläinluokista. Ensimmäistä kertaa tarjottiin vaihtoehto, jonka mukaan ihminen oli vain yksi eläimistä. Tämä tarkoitti sitä, että ihminen ei todella ollut täysin “erityinen”. Rationaalisuus ei kuulunutkaan yksinomaan ihmisille, vaan yhteinen kehityshistoria ihmislajilla ja muilla eläimillä osoitti sen, että sitä löytyi myös muusta eläinkunnasta.

Eläinryhmiä on usein tapana luokitella yhteiskunnassamme hyviin ja pahoihin. Miksi lemmikit nähdään arvokkaina yksilöinä, kun taas tuotantoeläimet pelkkänä massana ja vieraslajit haitallisina uhkina? Ihmiset eivät kykene täydelliseen objektiivisuuteen, minkä vuoksi kaikki käsityksemme muotoutuvat osittain oman näkökulmamme kautta (Aaltola 2004, 17). Vaikka eläinten täysi ymmärtäminen on mahdotonta, on paremman ja syvällisemmän ymmärryksen tavoittelu puolestaan mahdollista Aaltolan (2004, 18) mukaan.

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan, millaisia erilaisia merkityksiä eri eläinryhmille rakennetaan *Helsingin Sanomissa*. Tutkimuksen tavoitteena on tunnistaa erilaisia eläinryhmiä eriarvoistavia diskursseja. Puhuessamme tutkielmassamme eläimistä tarkoitamme kaikkia muita eläimiä kuin ihmisiä, Homo sapiens -yksilöitä. Teemme työhön tämän rajauksen, sillä sen tarkoituksena on selkeyttää tutkielman kokonaisuutta helpommin luettavammaksi. Olemme yhteiskunnassamme tottuneet tekemään jaottelua, jossa ihmisistä puhutaan erillisinä olentoina eläimistä. Tiedostamme kuitenkin, että

ihmiset edustavat Homo-nimistä nisäkkäiden sukua ja kuuluvat kädellisten lahkoon, Hominidae-heimoon.

Koemme aiheen ajankohtaiseksi ja merkittäväksi tutkia, sillä medialla on erittäin keskeinen rooli keskustelujen rajaamisessa ja tärkeiksi katsottavien kysymysten nimeämisessä. On tärkeää, että *spesismiin* eli lajisortoa tukeviin mekanismeihin liittyvää tutkimusta tehdään aiempaa enemmän (Taylor 2016, 47). Medialla on useita tapoja vaientaa eläimiä, ja tutkimuksessamme haluamme paneutua näihin kielellisiin keinoihin. Kun eläimiä suljetaan pois mediasta, jätetään huomiotta tai tuodaan esiin ihmisille hyödyllisellä tavalla, tällaisia vaientamisen tekoja voidaan pitää rakenteellisena väkivaltana (Taylor 2016, 48).

Tutkielmassamme esitellään ensin työn teoreettinen viitekehys, jossa tarkastellaan ihmisen ja eläimen välistä suhdetta, median vaikutusvaltaa sekä eläinten representaatiota mediassa. Seuraavaksi kuvaamme tutkimuksen aineistoa ja sen menetelmiä sekä perustelemme diskurssianalyysin käytön tutkimusmetodina. Sen jälkeen esittelemme analyysin tulokset sekä löydetyt diskurssit ja vastaamme tutkimuskysymyksiin. Lopuksi tiivistämme yhteen tutkimuksen keskeiset havainnot ja pohdimme niiden merkityksiä.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa perehdytään tutkielman teoreettiseen viitekehykseen. Ensimmäisessä alaluvussa 2.1 käsitellään ihmisen ja eläinten välistä suhdetta hyödyntäen spesismin käsitettä. Alaluvussa 2.2 keskitytään median keskeiseen rooliin yhteiskunnassa, medioitumisen käsitettä käyttäen. Alaluvussa 2.3 tarkastellaan eläinten representaatiota mediassa.

Viimeisenä alaluku 2.4 keskittyy tutkimuskysymysten esittelyyn sekä niiden valinnan perusteluihin.

2.1 Ihmisen ja eläinten välinen suhde

Ihmisten ja muiden eläinlajien välisellä suhteella on pitkä historia. Noin 50 000–90 000 vuotta sitten ihmiset alkoivat harjoittamaan eläinten järjestelmällistä metsästämistä (Nibert 2016, 75). Tätä väkivaltaista käytäntöä toteuttivat pääasiallisesti miehet. Jo varhain metsästäjäyhteisöissä tunnistettiin tapettujen eläinten inhimillisyys, ja se herätti syyllisyyttä niiden tappamisesta. Yhdysvaltalainen sosiologi ja aktivisti David Nibertin (2016, 75) mukaan Ronald Albert Marchant kertoo vuonna 1968 ilmestyneessä teoksessaan *Man and Beast,* että näitä tekoja oikeutettiin uskomusjärjestelmien kautta, jotka määrittivät tappamisen pyhäksi ja rituaaliseksi toiminnaksi. Tästä huolimatta järjestäytyneen väkivallan käytännön omaksuminen muita eläinlajeja kohtaan johti naisen aseman alenemiseen ja sosiaalisen hierarkian syntymiseen. Väkivallassa ja tappamisessa menestyneimmät alkoivat hallita ja alistaa muita. (Nibert 2016, 75.) Myös filosofian tohtori Juha Ylimaunu (2001, 183) on avannut pyyntikulttuurin vaikutusta ihmisten sosiaalisiin suhteisiin – ja näin ollen sukupuolten työnjaon selkeytymiseen ja naisten roolin rajoittumiseen. Esimerkiksi saamelaisessa perinteessä ja uskomuksissa säilyi pitkään käsitys selkeästä sukupuolten välisestä työnjaosta. Tämä ilmeni muun muassa naisten jättämisestä pois metsästyksestä, sillä esimerkiksi pyyntionni olisi voinut kärsiä naisen koskettaessa pyyntivälineitä. (Ylimaunu 2001, 183.)

Ihmisten esikristillisen ajan luontosuhdetta on kuvattu termillä sielu-usko, eli animismi. Keskeistä sielu-uskolle oli, että se perustui luontokeskeiseen näkemykseen, jossa ihminen ja kulttuuri asettui osaksi luontoa: “Ihminen, eläimet ja eloton luonto olivat yhtäläisessä asemassa” (Ylimaunu 2001, 180). Ihmisten ja saaliseläinten suhde pohjautui yhteistoiminnalliseen vuorovaikutukseen. Oleellista oli, että eläinten antautuessa metsästetyiksi, he saivat samalla myös tunnustetun kohtelun yksilöinä. Tämä edellä mainittu luontosuhde oli tavanomainen inuiteille aina 1900-luvulle saakka. Tähän käsitykseen sisältyi, ettei ihminen voinut olla luonnon yläpuolella. (Ylimaunu 2001, 180.)

Maanviljelykulttuurin laajentuminen pronssi- ja rautakaudella johti siihen, että tuli uusi elinkeinoihin ja luonnonvaroihin liittyvä uskomus- ja käsitemaailma. Pyyntielinkeinojen merkitys pysyi kuitenkin pitkään merkittävänä. Esimerkiksi Suomessa näkyi edelleen osia sielu-uskosta jopa viime vuosisadoille saakka. Maanviljelyn ja karjanhoidon mullistus kuitenkin perustuivat uuteen luonnon hyödyntämisen muottiin. (Ylimaunu 2001, 184.) Ylimaunun mukaan (2001, 195) lopulta kaupungistuminen aiheuttaa yhteiskunnassamme sen, että ihmisten luonto-orientoituminen muuttuu merkittävästi. Tämä voidaan huomioida siitä, että ihmisten yksilötason suora sidonnaisuus eläimiin ja luontoon on vähitellen hiipunut. Kuvitelmat, että ihminen ei ole enää osa luontoa, on enemmän nykypäivää.

Ylimaunu (2001, 186) kirjoittaa, kuinka käsitys hyvästä ja pahasta liitettynä luontoon ja eläimiin sisältyi Lähi-Idän kulttuureihin ja uskontoihin. Ihmiset näkivät uhkana sellaiset eläimet, joista koitui taloudellista haittaa. Tämä johti siihen, että näistä eläimistä tehtiin hävitettäviä. Ylimaunu jatkaa, että “petoeläimet muodostuivat lainkin mukaan “ihmistä ahdistaviksi, luonnottomiksi pedoiksi”.” Tämä havainnollistaa sitä, millaista suhtautumista petoeläimiä kohtaan on ollut historiassa.

Näkemys, jonka mukaan eläinten hoitaminen on merkki hyvästä ihmisestä, on havaittu monissa tutkimuksissa. Tämä on edelleen ihmisen ja eläinten välisen suhteen kannalta merkittävää. Ensimmäinen lääketieteellinen viittaus eläinten terapeuttiseen arvoon esiintyy vuonna 1860 viittauksena Florence Nightingalen kirjoituksissa.

> Pieni lemmikkieläin on usein erinomainen seuralainen sairaille, erityisesti pitkäaikaisissa kroonisissa tapauksissa. Häkissä oleva lemmikkilintu on joskus ainoa ilo sairaalle, joka on ollut vuosia samassa huoneessa. Jos hän voi ruokkia ja puhdistaa eläimen itse, häntä tulisi aina kannustaa tekemään niin. (Beck, Barker, Gee, Griffin ja Johnson 2018, 48.)

Beckin ym. (2018) mukaan ihmisten tuntema veto eläimiä kohtaan ja halu hoitaa niitä on sisäänrakennettu ihmisen ominaisuus. Ensimmäistä esimerkkiä henkilölle palvelua tarjoavasta eläimestä ei ole dokumentoitu, mutta on olemassa esimerkkejä koiran auttamasta sokeasta henkilöstä. Tällainen esimerkki löytyy ensimmäisen vuosisadan seinämaalauksesta roomalaisen Heculaneumin kaupungin hautautuneissa raunioissa. Oldenburgissa Saksassa sijaitsi vuonna 1916 ensimmäinen koiria kouluttanut koulu. Siellä koulutettiin koiria sotilaille, jotka sokeutuivat sinappikaasusta ensimmäisen maailmansodan aikana. (Beck, Barker, Gee, Griffin ja Johnson 2018, 48.)

Aaltola (2004, 39) kirjoittaa, kuinka kaupungistumisen ja teollistumisen myötä lemmikkieläinten pitäminen laajentui vähitellen, ja syntyi uusi eläinluokka, joka kulki vahvasti mukana ihmisten arkielämässä. Tämän seurauksena muodostui uusi ajattelutapa eläimestä toverina ja osana perhettä.

2.1.1 Spesismi

Filosofien keskuudessa on jo pitkään pantu merkille epäjohdonmukainen suhtautumisemme eläimiin, mutta vasta viime aikoina ihmisten ja eläinten välisten suhteiden tarkastelu on päässyt kunnolla julkisuuteen. Caviolan, Everettin ja Faberin (2018, 1011) mukaan suhdettamme eläimiin on kuvattu termillä *"spesismi"* eli lajisyrjintä, joka otettiin käyttöön 1970-luvulla ja se rinnastettiin muihin perusteettoman syrjinnän muotoihin, kuten rasismiin ja seksismiin.

Filosofisessa kirjallisuudessa spesismillä viitataan moraalisen statuksen antamiseen yksilölle sen perusteella, mihin lajiin se kuuluu. Spesismi voidaan ymmärtää sekä kuvailevassa että normatiivisessa mielessä. Kuvailevasti käsite selittää ihmisten käyttäytymistä: ihmiset määrittävät yksilön moraalisen arvon lajiin kuulumisen perusteella, joten

ihmisillä voidaan todeta olevan spesistisiä asenteita. Normatiivisesti taas suuri osa spesismiä koskevasta työstä perustuu väitteeseen, jonka mukaan ihmisten ei tulisi määrittää eläinten moraalista arvoa pelkästään niiden lajin perusteella, ja tätä toimintaa verrataan ihmisten erilaiseen kohteluun erilaisten tekijöiden perusteella, kuten rasismiin tai seksismiin. (Caviola, Everett ja Faber 2018, 1011.)

Spesismi ilmenee uskomuksena, jonka mukaan ihmiset ovat luonnostaan arvokkaampia kuin kaikki muut eläimet. Spesismi tarkoittaa myös sitä, että on moraalisesti perusteltua kohdella eri tavalla eläimiä, joilla on samantasoiset henkiset ja emotionaaliset kyvyt. Esimerkiksi kohtelemme koiraa erityisellä tavalla, mutta kasvatamme sikoja ruuaksi, vaikka ne ovat älykkyydeltään ja emotionaalisuudeltaan samalla tasolla. (Caviola, Everett ja Faber 2018, 1011.)

Kuten rasismia ja seksismiä, myös spesismiä on havaittu läpi historian ja eri kulttuureissa. Spesismi ilmenee eri kulttuureissa eri tavoin. Esimerkiksi koiria ja kissoja pidetään Kiinassa ruokana, mutta länsimaissa niitä pidetään tärkeinä perheenjäseninä. Lehmät ovat tavallinen ruoka länsimaissa, mutta hindulaisissa yhteiskunnissa niiden syöminen on kiellettyä, sillä niitä kunnioitetaan pyhinä eläiminä. (Caviola, Everett ja Faber 2018, 1012.) Missä määrin spesismiä voidaan pitää ennakkoluulojen muotona? Caviolan, Everettin ja Faberin (2018, 1012) mukaan tyypillinen ennakkoluulojen määritelmä on, että ne viittaavat: “mihin tahansa asenteeseen, tunteeseen tai käyttäytymiseen ryhmän jäseniä kohtaan, joka suorasti tai epäsuorasti viittaa jonkinlaiseen negatiivisuuteen tai antipatiaan kyseistä ryhmää kohtaan”.

Spesismi vaikuttaa sopivan tähän määritelmään, sillä se sisältää negatiivisia uskomuksia, tunteita ja käyttäytymistä, jotka johtuvat tiettyyn lajiin kuulumisesta. Esimerkkinä asenteesta voisi olla esimerkiksi se, että uskotaan sikojen olevan vähemmän tärkeitä kuin koirien. Esimerkki tunteesta taas voisi olla inho eri tuholaisia kohtaan, mutta välittäminen lemmikkejä kohtaan. Tämä johtaa siihen, että lemmikkieläimiä kohdellaan paremmin kuin sikoja ja tuholaisia. (Caviola, Everett ja Faber 2018, 1013.)

Aaltolan (2004, 18) mukaan eläinkuvia on tyypillisesti jaettu kärjistetysti samankaltaisuutta ja erilaisuutta painottuviin. Samankaltaisuutta alleviivaavissa kuvissa eläimet sijoittuvat ihmisten kanssa samaan jatkumoon, ja niiden nähdään jakavan ihmisille ominaisia olemuksellisia piirteitä. Erilaisuutta painotettaessa tuodaan puolestaan esiin ihmisen ja inhimillisyyden erityisyyttä. Tämän käsityksen mukaan ihminen eroaa muista eläimistä huomattavasti, sillä se omaa jonkin piirteen, joka tekee ihmisestä erityisen: muista eläimistä eroavan. Erilaisuuden korostamiseen kytkeytyy usein myös käsitys hierarkiasta. Ihmisillä on taipumus jakaa nimikkeen ”eläin” alle kaikki muut lajit paitsi itse ihmisen. Tämä kielii jälleen ihmisen erityisyydestä suhteessa muihin eläimiin sekä ajatus ihmisen yksilöllisyydestä. Ihminen on yksilö ja loput eläinlajit yhtä massaa. (Aaltola 2004, 18–19.) Spesismi näkyy myös median tavassa kertoa eläimistä. Seuraavaksi siirrymme tähän teemaan medioitumisen käsitteen avulla.

2.2 Median valta ja todellisuuden rakentuminen

Viime vuosien aikana käsite *medioituminen* on noussut yhä enemmän näkyviin viestinnän ja median tutkimuksessa. Suomenkielinen medioituminen on käännetty englannin kielen sanasta mediatization. Pekka Isotalus (2017, luku 2) määrittelee käsitteen kirjassaan seuraavasti: “Medioituminen tarkoittaa yhteiskunnallista muutosprosessia, jossa mediasta on tullut erityisen vaikutusvaltainen yhteiskunnan eri alueilla.” Käsitteen määrittelyssä on huomattavissa jonkin verran hankaluuksia, sillä itse media käsitteen määrittely tuottaa haasteita (Ampuja, Koivisto ja Väliverronen 2014, 22–23). Eri tutkijat ovatkin mieltäneet sitä hieman eri tavoin, esimerkiksi joidenkin tutkijoiden käsitys medioitumisesta on laajentunut kuvaamaan keskeisimpiä yhteiskunnallisia muutosprosesseja. Samaa mieltä tutkijat ovat kuitenkin siitä, että median rooli yhteiskunnan ja kulttuurin alueilla on kasvanut entistä merkittävämmäksi tai mahdollisesti jopa ratkaisevan tärkeäksi (emt., 25). Media on elämässämme jatkuvasti läsnä olevaa, ja se on tullut välttämättömäksi osaksi arkeamme, etenkin digitalisaation myötä (emt., 26).

Medioituminen liitetään usein politiikkaan, mutta Ampuja, Koivisto ja Väliverronen (2014, 27) kertovat artikkelissaan, että Winfried Schultzin (2004, 89) ja Knut Lundbyn (2009, 7) mukaan medioitumista löytyy esimerkiksi viihteestä ja kuluttamisesta. Lisäksi

Ampujan ym. (2014, 27) artikkelissa tuodaan esille, kuinka Jesper Strömbäck ja Frank Esser (2009, 208) esittävät, että median vaikutusvalta on lisääntynyt huomattavasti.

Median käyttämän vallan merkityksestä yhteiskunnassa ei ole vallinnut yksimielisyyttä, ja median valta nähdään usein välineellisenä ja epäsuorana. Tämä tarkoittaa sitä, että ajatellaan valtaapitävien instituutioiden olevan riippuvaisia mediasta. Median valtaa ei ole ajateltu itsenäisenä, vaan sen on ajateltu tarjoavan ikään kuin kentän taloudellisen ja poliittisen eliitin valtakamppailuille. (Karppinen, Jääsaari, Kivikuru 2010, 7.)

Mediasta ja vallasta käyty keskustelu on keskittynyt paljon politiikkaan, mutta medialla on myös valtaa vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen asioista (emt., 10). Karppisen, Jääsaareen ja Kivikurun (2010) tutkimuksessa käsitellään aiempaa kyselytutkimusta vuodelta 2007, jonka mukaan median vallan lisääntymistä pidetään huolestuttavana, ja kansalaisten mielestä kielteistä kehitystä on esimerkiksi yleisön kosiskelu ja markkinakilpailu.

Ei ole sattumaa, että aiemmin mainitut mediassa esiintyvät “pehmeät uutiset” ovat nimenomaan eläinaiheisiin liittyviä juttuja. Eläinaiheisilla jutuilla on uutisissa tärkeä arvo, sillä ne myyvät. Ne toimivat viihdykkeenä ja täyttävät hiljaisten uutispäivien tyhjiä sivuja. Vaikka juttuja kuluttava yleisö ei yleisesti ottaen omaksu passiivisesti kaikkea mediasta lukemaansa, on kuitenkin selvää, että populaarimedia muovaa monella tapaa yleisön asenteita ja näkemyksiä eläimistä (Molloy 2011, luku 1). On siis perusteltua sanoa, että sillä, millä tavoin eläimistä puhutaan mediassa, on merkittäviä yhteiskunnallisia seurauksia.

2.3 Media ja eläimet

Tapaa käsitellä eläimiä journalismissa voidaan kuvata hiljentäväksi, sillä eläinten ääniä ei useinkaan tuoda kunnolla kuuluviin. Mediatutkija Carrie Freeman (2009, 79) tarkastelee median roolia eläintuotannon representaation luomisessa viitaten filosofi Peter Singerin teokseen *Animal Liberation* vuodelta 1990. Singerin mukaan medialla on merkittävä kertojan rooli sellaisissa aiheissa, joista ihmisillä ei ole kovin paljon tietoa. Eläintuotanto on tällainen aihe, sillä tavalliset ihmiset eivät yleensä ole tekemissä

eläintuotannon kanssa muuten kuin syömällä eläimiä. “Tyypillinen katsoja tietää enemmän gepardin ja hain elämästä kuin kanojen ja vasikoiden”, Singer toteaa sivulla 34 Freemanin teoksessa. Ihmiset siis näkevät eläintuotantoa pääasiassa mediassa, ja Singerin mukaan media ei tee tarpeeksi tarjotakseen tietoa eläintuotannon eettisistä ongelmista (Freeman 2009, 79).

Myös journalisti Anne Salomäen (2025, 8) mukaan journalistien pitäisi nostaa enemmän pinnalle eläinten kokemaa kärsimystä. Vaikka tehotuotanto on merkittävä tekijä ilmastokriisin taustalla, ei sen yhteyttä ilmastokriisiin tuoda journalismissa selkeästi esille (Salomäki 2025, 7). Mainostajat pyrkivät piilottamaan kaiken kuolemaan liittyvän lihantuotannosta puhuttaessa, eivätkä journalistit tyypillisesti toimi eri tavalla. Toimittajat harvoin kyseenalaistavat lihantuotannon yhteydessä käytettyä kieltä ja kuvastoa, ja usein kasvisruokavaliota noudattavat henkilöt saatetaan jopa esittää halventavassa valossa. (Salomäki 2025, 8.)

Salomäki (2025, 8) kertoo, että viestinnän professori Carrie P. Freemanin tutkimusotoksessa vuodelta 2009 noin 90 %:ssa uutisissa esiintyi spesismiä, sillä eläimiä esineellistettiin. Freeman huomasi, että toimittajilla oli ihmiskeskeinen lähestymistapa: he puhuivat eläimistä hyödykkeinä eivätkä ottaneet huomioon niiden näkökulmaa.

Myös mediatutkijat Khazaal ja Almiron (2014, 378) puhuvat Freemanin tutkimuksista, joista hän päätteli, että uutismedia usein objektisoi ja kaupallistaa muunlajisia yksilöitä ja jättää huomioimatta eläinten emotionaalisuuden ja arvokkuuden. Freemanin johtopäätökset loivat pohjan myöhemmälle tutkimukselle. Tutkimuksessa väitetään, että eläinteollisuuden uutisiin liittyvien ihmiskeskeisten ennakkoluulojen tasapaino edellyttää, että toimittajat käyttävät vähemmän objektisoivaa kieltä ja sopivampia lähteitä, jotka eivät yritä hyötyä muunlajisista yksilöistä (Khazaal ja Almiron 2014, 378).

Kaarlenkasken (2022, 68) artikkelissa Claire Molloyn (2011, 1–6) ja Claire Parkinsonin (2020, 66–67) mukaan eläimet tuovat mediaamme globaalilla tasolla ihmisiä kiinnostavaa sisältöä. Pystymme lukemaan ja kuulemaan eläimistä niin sosiaalisessa mediassa, uutisissa, radiossa ja televisiossa. Huomattava osuus eläimiin liittyvistä aiheista

muodostaa “kovien” – esimerkiksi politiikkaa tai sotia käsittelevien – uutisten rinnalle “pehmeitä uutisia”. Näiden “pehmeiden uutisten” pääperiaatteena on herättää yleisössä esimerkiksi sympatiaa ja innostusta. Pahimmassa tapauksessa viihteelliseen sävyyn kirjoitetut eläinaiheiset jutut voivat ylläpitää eri eläinlajeihin yhdistettyjä stereotypioita. (Kaarlenkaski 2022, 68.)

2.3.1 Representaatio

Tässä tutkielmassa tutkimme sitä, millaista representaatiota eri eläinlajit saavat Helsingin Sanomissa. Termillä *representaatio* tarkoitetaan “merkityksen tuottamista kielen kautta” (Hall 1997, 16). Se pohjautuu latinankieliseen sanaan *reprasentatio.* Termillä tarkoitetaan esimerkiksi taiteellista kuvaamista, poliittista edustamista, kielellistä esittämistä tai visuaalista havainnollistamista. Se ymmärretään terminä yleisesti objektina tai ominaisuutena. Representaation tehtävänä on viitata johonkin itsestään erilliseen. (Knuuttila ja Lehtinen 2010, 10–11.) Se on saavuttanut vankan aseman keskeisenä käsitteenä sekä yhteiskuntatieteellisessä että humanistisessa tutkimuksessa ja myöhemmin ulottunut myös taiteen ja kirjallisuustutkimuksen pariin (emt., 8).

Mediassa esitetyt representaatiot eivät ole pelkkiä neutraaleja kuvauksia todellisuudesta, vaan ne muokkaavat käsityksiä siitä, millaisia ihmisryhmiä, kulttuureja ja tässä tapauksessa eläinryhmiä pidetään normaaleina. Toistuvat ja rajoittuneet esitystavat voivat ylläpitää tai vahvistaa sosiaalista ja poliittista epätasa-arvoa. Tämän takia sillä, miten media esittää marginalisoituja ryhmiä, on suuresti merkitystä esimerkiksi yhteiskunnallisten asenteiden kannalta (Fürsich 2010, 115). Myös Kaarlenkaski (2022, 68) esittää, kuinka Claire Mollyn (2011, 2, 7–8) ja Steve Bakerin (2001, xvii, 174) mukaan, sillä, että eläimistä uutisoidaan pehmeinä aiheina ilman vakavaa suhtautumista, voi olla vaikutusta siihen, millaisia representaatioita eläimistä muodostuu ja miten ne muokkaavat yleisiä käsityksiä.

Tapa, jolla eläimiä kuvataan mediassa, kertoo samalla paljon myös ihmisistä itsestään. Eläimet voivat toimia peilinä, jonka kautta ihmiset epäsuorasti käsittelevät esimerkiksi omaa identiteettiään sekä suhdettaan luontoon. Eläimen representaatio ei siis ole

pelkästään kuva eläimestä, vaan myös kuva ihmisestä ja siitä, millaisena hän haluaa itsensä nähdä. (Tønnesen ja Tüür 2014, 7.)

Uutismedioilla on tapana representoida tuotantoeläimet yksilöiden sijaan yhteisenä massana vailla persoonallisuutta (Freeman 2016, 176). Samaan aikaan puhumme lemmikkieläimistä perheenjäseninä. Miellämme tuotantoeläimet ja lemmikkieläimet hyvin erilaisiksi olennoiksi (Aaltola 2004, 22). Aaltolan (2004, 35) mukaan nykypäivänä eritoten talous ja media ovat niitä, joka määrittävät pitkälle eläinkuvaamme. Näistä kahdesta kuitenkin media on se, joka toistuvasti välittää eläinkuvia ja myös tuottaa niitä, jolloin sillä on erittäin keskeinen rooli mietittäessä nykypäivän eläinkuvia (emt., 36). Toimivana esimerkkinä representaation kontekstissa Aaltola tuo kirjassaan esiin sen, kuinka villieläimiä saatetaan esittää iltapäivälehtien otsikoinnissa sensaatiomaisesti "petoina", kun puolestaan eläintarhan pennuista puhutaan "suloisina" otuksina (emt., 36). Samaa asiaa tuo esiin Kaarlenkaski (2022, 61) kirjoittaessaan siitä, kuinka joistain eläimistä kirjoitetaan uutisarvoisina vain silloin, jos ne sattuvat liikkumaan tai näyttäytymään kaupunkialueella. Vieraslajeiksi miellettyjä eläinlajeja taas näkee uutisotsikoissa lähinnä esimerkiksi niiden runsastumisen seurauksena.

2.4 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia *Helsingin Sanomien* juttuihin pohjautuvasta aineistoista löytyviä diskursseja. Hyödynnämme diskurssien selvittämiseksi diskurssianalyysia. Diskurssianalyysin avulla pystymme selvittämään, miten kielelliset valinnat ja asenteet voivat mahdollisesti luoda hierarkiaa eri eläinryhmien välille ja näin ollen ylläpitää niiden eriarvoisuutta. Median luoma representaatio eläimistä on ajankohtainen ja yhteiskunnallisesti merkittävä tutkimusaihe.

Tutkimuksen tavoitteet on jaettu kahteen tutkimuskysymykseen:

1. *Millaisia diskursseja Helsingin Sanomien eläinaiheisissa jutuissa esiintyy?*

2. *Millaista hierarkiaa eläinryhmien välille rakennetaan uutisoinnissa?*

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

Alaluvussa 3.1 tuodaan esiin tutkielman aineisto, joka koostuu Helsingin Sanomien 38 erilaisesta jutusta. Alaluvussa 3.2 kuvataan tutkimusmetodina toimivaa kriittistä diskurssianalyysia sekä sen soveltamista tutkimusaineiston tarkastelussa.

3.1 Tutkimusaineisto

Aineiston keruun alustaksi valitsimme *Helsingin Sanomat*, joka on Suomen suurin sanomalehti. Halusimme selvittää, millaisia kielellisiä merkityksiä se rakentaa laajalle lukijakunnalleen eläinryhmistä. Suurena mediaorganisaationa *Helsingin Sanomilla* on keskeinen asema yhteiskunnallisena tiedonvälittäjänä, ja näin ollen se vaikuttaa ihmisten käsityksiin ja mielipiteisiin moninaisista aiheista. Painettuna ja digitaalisena lehti saavuttaa viikossa noin kaksi miljoonaa yli 15-vuotiasta lukijaa (Sanoma 2025). Lehteä julkaisee Sanoma Media Finlandiin kuuluva Sanoma-konserni, johon sisältyy myös esimerkiksi iltapäivälehti *Ilta-Sanomat*.

Aineisto koottiin hakemalla *Helsingin Sanomien* sivuilta artikkeleita erilaisilla hakusanoilla, jotka liittyivät eläimiin ja ihmisiin. Toteutimme haun käyttäen hakusanoja “eläimet” ja “maatalous”. Näiden hakusanojen valinnalla pyrittiin saavuttamaan mahdollisimman monipuolinen otos erilaisia eläinryhmiä. Yleisten hakusanojen hyödyntäminen mahdollisti sen, että aineistoon saatiin sisällytettyä niin lemmikkejä, villieläimiä, tuotantoeläimiä sekä vieraslajeja koskevia juttuja. Rajasimme aineiston kolmen kuukauden aikavälillä, 1.7.-30.9.2025, julkaistuihin juttuihin, sillä haluamme tutkia ilmiötä nykypäivänä, ajankohtaisuutta korostaen. Tutkimus haluttiin liittää tämänhetkiseen uutisointiin ihmisen ja eläinten välisestä suhteesta. Keskityimme pelkästään tekstin tarkasteluun, jättäen juttujen visuaalisen puolen pois. Aikavälin rajaukseen vaikutti myös se, että eläimistä uutisoidaan laajasti, ja aineistoa tuli näin riittävästi kandityöhön. Tutkimuksessa on tiedostettu aineiston rajallisuus, ja sen vaikutus tutkimustuloksiin. Tutkimalla suurempaa aineistomäärää voidaan saada laajempaa ja entistä luotettavampaa tietoa

tutkimusaiheesta. Tässä tutkimuksessa rajallinen aineisto kuitenkin mahdollistaa aiheen ajankohtaisen perusteellisen ja syvällisen tarkastelun.

Aineistoomme rajautui yhteensä 38 *Helsingin Sanomien* eläinaiheista verkkojuttua, joissa on keskiössä ihmisen ja eläimen välinen suhde. Aineistoon valikoituneet jutut olivat ominaisuuksiltaan pääosin uutis- ja ajankohtaisartikkeleita. Eläimet esiintyivät niissä esimerkiksi osana laajempaa yhteiskunnallista tai taloudellista ilmiötä. Jutut tarkastelivat muun muassa eläinten ja ihmisten välisiä kohtaamisia, eläimiin liittyviä konflikteja, eläintuotantoa, vieraslajeja sekä eläinten asemaa osana ihmisten arkea. Keskeistä on, että teksteissä eläin ei ollut pelkässä sivuosassa, vaan sillä oli olennainen merkitys jutun näkökulman kannalta. Aineistoon sisältyi sekä niin sanottuja "pehmeitä uutisia", joissa eläimiä käsiteltiin viihteellisesti, että vakavampia ja tiedottavia uutisia, joissa eläimet liitettiin esimerkiksi turvallisuuteen tai talouteen liittyviin teemoihin. Rajasimme juttujen valinnassa pois mielipidekirjoitukset.

3.2 Tutkimusmetodi

Tutkimusongelman selvittämisessä ja tutkimusaineiston analysoinnissa hyödynnämme *diskurssianalyysia*. Se tarjoaa välineen tarkastella, miten kielelliset prosessit osallistuvat sosiaalisen todellisuuden rakentamiseen. Diskurssianalyysi pohjautuu sosiaalisen konstruktionismin näkemykseen, jonka mukaan todellisuus muotoutuu ja saa merkityksensä kielenkäytön kautta. (Pynnönen 2013, 9.) Kieltä ei siis pidetä ainoastaan ilmaisun välineenä, vaan toimintana, joka tuottaa ja ylläpitää tietoa sekä käsityksiä esimerkiksi ihmisten ja eläinten välisistä suhteista. Kielenkäytöllä on väistämättä aina seurauksia. (Pietikäinen 2020.) Diskurssianalyysissä huomion kohteena ovat erityisesti kulttuuriset merkitykset, eivätkä mitkä tahansa yksittäiset merkitykset (Jokinen ja Juhila 2016, luku 3).

Diskurssit puolestaan määritellään merkityssuhteiden systeemeiksi, jotka muodostuvat sosiaalisissa käytännöissä ja samanaikaisesti muovaavat itse sosiaalista todellisuutta (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016, luku 1). Tässä tutkielmassa diskursseilla viitataan

kielellisiin esitystapoihin, joiden kautta rakennetaan kuvaa eläinryhmien välisistä suhteista. Analysoimme, miten tekstit rakentavat ja ylläpitävät eläinryhmien välisiä hierarkioita.

Jokinen ja Juhila (2016) havainnollistavat diskurssianalyysia kenttänä. Tähän kenttään sisältyy neljä erilaista ulottuvuusparia, jotka esittävät diskurssianalyyttisen tutkimuksen sisäisiä painotuksia. Nämä ulottuvuusparit ovat 1) tilanteisuus–kulttuurinen jatkumo, 2) merkitykset–merkityksen tuottamisen tavat, 3) retorisuus–responsiivisuus ja 4) kriittisyys–analyyttisyys (Jokinen ja Juhila 2016, luku 3).

Tässä tutkielmassa sovellamme diskurssianalyysin painotuksista kriittistä diskurssianalyysia. Kriittinen diskurssianalyysi pohjautuu tyypillisesti oletukseen siitä, että yhteiskunnassa on olemassa eriasteisia alistussuhteita. Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella niitä kielellisiä käytäntöjä, joiden kautta tällaisia suhteita ylläpidetään ja oikeutetaan. Kriittisen diskurssianalyysin puheenaiheita ovat esimerkiksi valtasuhteet, valta, ideologiat ja vaiennetut äänet. (Emt., Luku 3.) Etenkin tässä tutkimuksessa vaiennetut äänet ja valtasuhteet ovat aihealueina erittäin vahvasti pinnalla.

Tässä tutkielmassa diskurssianalyysin avulla voidaan tunnistaa ja määritellä ne diskurssit, joita *Helsingin Sanomien* artikkeleissa esiintyy eri eläinryhmistä kerrottaessa, ja näin vastata tutkimuskysymyksiin. Diskursseja tarkastellaan sen kautta, miten eri eläinryhmistä puhutaan sekä millaisia termejä ja ilmaisuja niiden yhteydessä käytetään. Aineistosta etsitään toistuvia sanoja ja käsitteitä, ja analysoidaan, miten ne esiintyvät eri artikkeleissa. Tämän pohjalta muodostamme diskursseja, joita tarkennetaan analyysin edetessä vertaamalla eri artikkeleita toisiinsa. Diskurssien nimeäminen perustuu siihen, millainen rooli eläimelle kielenkäytön kautta rakentuu suhteessa ihmiseen. Kiinnostavaa on selvittää, esiintyykö artikkeleissa diskursseja, jotka rakentavat eläinryhmien välille hierarkioita.

4 ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä luvussa esitellään tunnistamamme neljä diskurssia alaluvussa 4.1. Vastaamme alaluvussa 4.2 aiemmin esittämiimme kahteen tutkimuskysymykseen.

4.1 Diskurssit

Aineistoa tutkimalla pystyttiin löytämään seuraavat neljä diskurssia: Eläin ystävänä, eläin uhkana, eläin haittana ja eläin hyödykkeenä. Diskurssien esiintyminen eri eläinryhmiin liittyen on havainnollistettu alla olevassa taulukossa. (Ks. Kuvio 1).

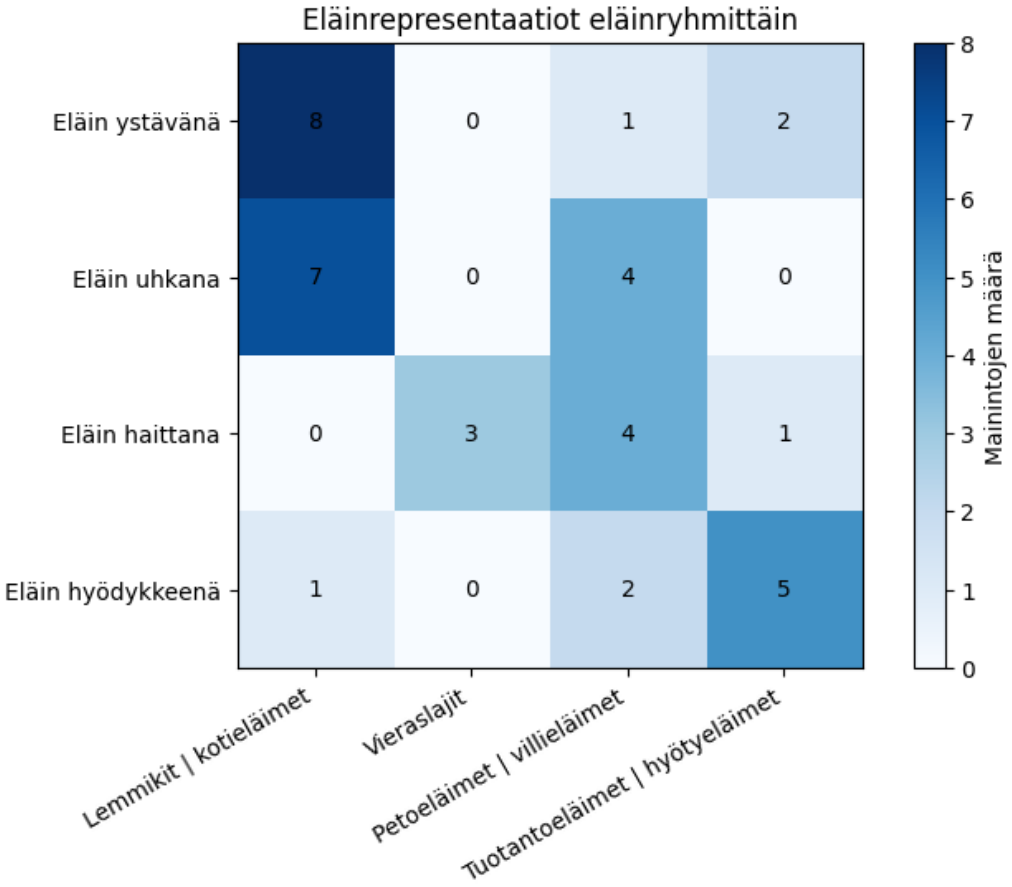

Kuvio 1. Diskurssien esiintyminen eri eläinryhmien kohdalla aineistossa.

Kuvio 1 havainnollistaa diskurssien esiintymistä eri eläinryhmien kohdalla aineistossa. On kuitenkin otettava huomioon, että diskurssit eivät automaattisesti poissulje toisiaan. Samassa verkkojutussa saattoi esiintyä useita päällekkäisiä diskursseja.

Kuvio osoittaa yleisellä tasolla, että tietyt eläinryhmät liittyvät toistuvasti tiettyihin diskursseihin: lemmikit ja kotieläimet esiintyvät eniten eläin ystävänä -diskurssissa, kun taas tuotantoeläimet sekä vieraslajit painottuvat eläin hyödykkeenä ja eläin haittana -diskursseihin. Peto- ja villieläimet taas esiintyvät erityisesti uhkaa ja haittaa korostavissa puhetavoissa. Seuraavissa alaluvuissa analysoidaan kutakin diskurssia esimerkkien avulla.

4.1.1 Eläin ystävänä

Eläin ystävänä -diskurssissa eläimet esiintyivät inhimillistämisen kautta ihmisten kaltaisina tuntevina yksilöinä. Tätä diskurssia esiintyi aineistossa runsaasti. Keskeinen havainto on, että lemmikeistä ja kotieläimistä puhuttiin kaikista inhimillistävimmin verkkojutuissa. Näissä jutuissa tyypillistä on, että ihminen ja eläin esitetään jollain tapaa samankaltaisina ja tarkoitusperä ja sävy jutuissa on positiivinen. Ne voisi kategorisoida “pehmeisiin uutisiin”, joiden tarkoituksena on herättää lukijoissaan muun muassa sympatiaa. Ne toimivat kevennyksenä rankkojen uutisaiheiden rinnalla (Kaarlenkaski 2022, 68). Eläin esitetään niissä ystävänä, vastakohtana uhalle. Esimerkiksi ulkonäköpainoitteinen, huvittavana esitetty juttu “Maailman rumin koira -kilpailusta” (HS 9.8.2025) toimii hyvänä esimerkkinä “pehmeästä uutisesta”. Verkkojutussa koirien rinnastamisesta ihmisten kaltaisiksi olennoiksi kertoo se, että myös koirille asetetaan tietynlaisia kauneusihanteita ja ulkonäköstandardeja ihmisten tavoin.

> Vuosittainen Maailman rumin koira -kilpailu kokosi yhteen karvakuonot, jotka eivät täytä kaikkia lemmikkien kauneusihanteita Yhdysvaltain Kaliforniassa. (HS 9.8.2025)

Lemmikeistä – useimmiten koirista – voitiin käyttää ilmaisua “perheenjäsen” tai puhutella nimellä. Yhdessä jutuista taas avattiin lemmikkikoirien nimiä otsikoiden “Koiria nimetään kuin ihmisiä ja jumalia” (HS 16.7.2025). Tämä automaattisesti luo kuvaa

tietynlaisesta asemasta kyseisen eläinlajin kohdalla, sillä ne saavat erilaisen arvon saadessaan yksilöllisen nimen, eroten massasta. Se, että koiria nimetään ihmisten ja jumalten tavoin maalaa kuvaa jälleen ihmishyväksynnän ja inhimillistetyn roolin saavuttaneesta eläinlajista.

Muiden paitsi lemmikkien ja kotieläinten kohdalla tällaisia ihmisen ja eläimen läheistä suhdetta kuvaavia kielellisiä ilmaisuja ei käytetty. Koirat olivat lemmikki- ja kotieläinaiheisissa jutuissa suosituin ja inhimillistetyin eläinlaji. Aineistomme 38 jutusta suurin määrä inhimillistämisen diskurssiin kuuluvista teksteistä käsitteli lemmikkejä ja kotieläimiä. Mukana oli myös yksi petoeläimestä ja villieläimestä kertova juttu sekä kaksi tuotantoeläintä ja hyötyeläintä käsittelevää tekstiä. Tämä kielii siitä, että ihmisillä on taipumus rinnastaa lemmikit ihmisten kaltaisiksi olennoiksi, jotka saavat tätä kautta erilaisen aseman verrattaessa muihin eläinryhmiin.

Esimerkiksi toisessa tuotantoeläintä ja hyötyeläintä käsittelevässä jutussa oli kyse yksittäisestä “kirjastokanasta” (HS 24.8.2025), joka ihmisen hyödyn kautta saa eriarvoistetun aseman verrattaessa muihin lajitovereihinsa. Tämän “kirjastokana”-tittelinsä myötä kana sai maskotin roolin ja se nimettiin “kuuluisan kirjailijan mukaan Fredrikana Runebergiksi.” Tässä jutussa on kyse poikkeuksesta, jossa yhdestä kanasta tehdään inhimillinen yksilö, sen tuoman hyödyn ja uutisarvoisen erikoisuuden kautta. Samanlaista yksilön asemaa eivät taas saa tuotannoissa koko elämänsä elävät kanat.

Eriarvoistavan hierarkian rakentamisen kannalta on merkittävää huomata, että lemmikit nostetaan eri tavalla jalustalle kuin mitkään muut eläinryhmät. Ne saavat erilaista uutishuomiota, ja niistä kirjoitetaan positiiviseen ja kevyeen sävyyn. Jos verkkojutussa huomio on inhimillistämisen kautta petoeläimessä tai tuotantoeläimessä, tapauksessa on kyse jonkinlaisesta erikoisuudesta tai poikkeuksesta. Toimivana esimerkkinä tästä toimii myös juttu lemmikkikrokotiili Kallesta (HS 12.8.2025), josta kirjoitetaan eksoottisena poikkeavuutena, petona, joka “ei ole joka pojan lemmikki”.

Eläin ystävänä -diskurssi rakentaa kuvaa eläimestä tuntevana ja yksilöllisenä olentona, joka on merkittävä osa ihmisen sosiaalista elämää. Tällainen puhetapa on kuitenkin

valikoivaa. Se koskee ennen kaikkea lemmikkejä ja kotieläimiä, joiden kautta ihmisen ja eläimen välinen suhde esitetään läheisenä. Näin ollen se samalla ylläpitää eläinryhmien välistä hierarkiaa, jossa vain tietyt eläimet voivat saada yksilön ja ystävän roolin.

4.1.2 Eläin uhkana

Eläin uhkana -diskurssissa eläinryhmiä esitetään ensisijaisesti riskinä tai vaarana ihmiselle. Tässä diskurssissa eläimen merkitys rakentuu suhteessa mahdolliseen vaaraan, ei sen omaan olemassaoloon.

Tässä diskurssissa esiintyi odotetusti villieläimiä ja petoeläimiä, mutta yllätyksenä tuli lemmikkieläinten suuri osuus diskurssissa. Koirahyökkäysten yleisyys näkyy diskurssissa selkeästi. 11 jutusta kuusi käsitteli koiran tai koirien hyökkäystä.

Tyypillistä eläin uhkana -diskurssille on uhkaa ja pelkoa korostava kirjoitustyyli. Jutuissa käytetään ilmaisuja, kuten “terrorisoida” ja “hyökkääjäkoira”. Jutuissa myös korostetaan eläinten aiheuttamia tunteita ihmisissä.

> Pientä ja rauhallista Karkkilan kuntaa on piinannut viime vuosina eräästä talosta säännöllisesti karkaava joukko isoja koiria, jotka aiheuttavat alueen asukkaissa pelkoa, surua ja suuttumusta. (HS 8.8.2025)

Tässä sitaatissa korostetaan, että alue on aiemmin ollut rauhallinen, kunnes koirat alkoivat “piinaamaan” sitä ja aiheuttavat nyt asukkaissa negatiivisia tunteita.

Verkkojutuissa villieläimistä puhutaan siihen sävyyn, että ne ovat väärässä paikassa, vaikka kyseessä on useimmiten eläimelle ominainen elinympäristö. Tämän seurauksena diskurssi vahvistaa ihmiskeskeistä käsitystä asuinalueista ihmisille kuuluvina alueina. Eläimen läsnäolo niissä esitetään poikkeuksena.

> Jos karhu pysyy poissa pihoista, se on kaikkien kannalta hyvä tilanne. (HS 17.8.2025)

> On olemassa jo keinot poistaa ja karkottaa haitallisia ja vaarallisia yksilöitä tarvittaessa. Karhukannan vahvistuessa voi olla perusteltua, että myös metsästys on mahdollista. (HS 17.8.2025)

Näistä sitaateista huomaa, että petoeläimiin suhtaudutaan hyvin varauksella ja niiden uhka otetaan vakavasti. Niiden kesyyntymistä pidetään hälyttävänä merkkinä ja syynä toimia.

Eläin uhkana -diskurssiin liittyvät usein myös asiantuntijoiden tai viranomaisten antamat lausunnot. Jutuissa puhutaan varautumisesta ja mahdollisista toimenpiteistä. Näin eläin esitetään ongelmana, jota käsitellään ihmisen turvallisuuden näkökulmasta. Eläimen näkökulma tai käyttäytymisen syyt jäävät usein käsittelemättä tai ne mainitaan vain sivulauseessa. Jokaisessa verkkojutussa toistuu ihmiskeskeisyys ja selkeän rajan vetäminen ihmisten ja petoeläinten ja villieläinten välille. Siinä missä lemmikit voidaan nähdä ihmisen kaltaisina ja arvoisina otuksina, suhde petoeläimiin on etäinen.

Eläin uhkana -diskurssi rakentaa hierarkiaa ihmisen ja muiden eläinryhmien välille. Kun eläin näyttäytyy uhkana, sen kohtelu voidaan oikeuttaa poikkeuksellisina toimenpiteinä. Tämä liittyy spesistiseen ajatteluun, jossa ihmisen turvallisuus asetetaan automaattisesti muiden lajien elämän edelle.

4.1.2 Eläin haittana

Tarkastellessamme aineistoa nousi yhtenä vahvasti havaittavissa olevana diskurssina eläin haittana. Tässä diskurssissa esiintyi eläinryhminä villieläimiä ja vieraslajeja. On kuitenkin otettava huomioon, että nämä ryhmät eivät sulje toisiaan pois vaan ne menevät osittain päällekkäin. Vieraslajit nimittäin voivat kuulua villieläimiin. Tässä työssä käsittelemme ryhmiä kuitenkin erillisinä, koska niihin kohdistuva suhtautuminen mediassa eroaa osin toisistaan. Eläin haittana -diskurssille tyypillinen sävy korostaa hyötyä ihmiselle, eikä ota eläimen etua juurikaan huomioon.

Eläin haittana -diskurssiin sopivissa jutuissamme esiintyy villieläiminä muun muassa hirvi, poroja ja susia. Jutuissa eläinten nähdään olevan jollain tavalla ihmisen tiellä tai ihmisen alueella, ja niistä halutaan eroon. Usein eläimistä puhutaan näissä jutuissa negatiiviseen sävyyn. Esimerkiksi jutussa, jossa kerrotaan poroista autoteillä (HS 10.8.2025), käytetään verbiä “häiriköidä” ikään kuin porot häiriköisivät teillä tahallaan. Tällainen puhe luo kuvan eläimen toiminnasta tahallisena ja pahantahtoisena, kun todellisuudessa ne elävät vain vaistojensa varassa.

Sama diskurssi näkyy myös jutussa, jossa kerrotaan Kirkkonummella pihoilla liikehtineestä hirvestä (HS 24.9.2025). Uutisessa hirvi kuvataan häiriötekijänä, jonka toiminta esitetään vahingollisena ja aggressiivisena.

> Alkuperäisen jalankulkijoilta tulleen ilmoituksen mukaan hirvi törmäili postilaatikoihin ja kaatoi roskakatoksen Kirkkonummen Kantvikissa. (HS 24.9.2025)

> Kun poliisi käynnisti auton hälytysäänet, hirvi hyökkäsi poliisiautoa kohti, nousi takajaloilleen ja potki konepeltiä ja tuulilasia. Lasiin tuli säröjä ja auton peltiä painui kasaan. (HS 24.9.2025)

Tässä kuvailussa huomio kiinnittyy eläimen aiheuttamiin vahinkoihin ja syntyneeseen konfliktitilanteeseen sen ja ihmisten välillä. Hirven käyttäytymisen mahdollisia syitä ei kuitenkaan avata. Tällaisia tekijöitä voisi olla muun muassa stressi tai eksyminen kyseiselle asuinalueelle. Uutisessa tapahtumat sen sijaan rakentuvat kuvaukseksi eläimestä, joka toimii poikkeavasti ja ihmisille hallitsemattomasti. Kaupunkitila puolestaan näyttäytyy ensisijaisesti ihmisten alueena, jossa eläimen läsnäolo nähdään poikkeuksellisena häiriönä. Tähän ratkaisuksi esitetään eläimen karkotus voimakeinoja hyödyntäen, mikä voimistaa ajatusta siitä, että haitalliseksi luokiteltu eläin täytyy siirtää ihmisille tyypillisestä elinympäristöstä muualle.

Eläin haittana -diskurssissa nousivat selvästi esille myös niin kutsutut haittaeläimet tai vieraslajit. Vieraslaji tarkoittaa lajia, joka ei esiinny alueella alkuperäisenä, vaan ihminen on sen sinne tuonut. Vieraslajeista pyritään usein ahkerasti eroon, ja niistä viestitään jatkuvasti tiettyyn sävyyn. Vieraslajeista puhuttaessa painotetaan niiden haitallisuutta, eikä eläinten omaa näkökulmaa oteta juurikaan huomioon.

Haitallisina pidetyistä eläimistä puhuttaessa esille nousi muun muassa sellainen ilmiö, että ilmaisua “tappaa” vältellään. Esimerkiksi aurinkoahvenista kertovassa jutussa puhutaan “hävittämisestä” ja “poistamisesta” tappamisen sijaan, sillä kyseessä on vieraslaji (HS 11.8.2025). Toista vieraslajia kyttyrälohta käsittelevässä jutussa käytetään ilmaisua “hävittää” (HS 19.7.2025). Rottaongelmasta kertovassa jutussa taas käytetään ilmaisuja “torjua” ja “tuhota” (HS 2.7.2025). Lisäksi pihoilla vieraillun suden taposta käytetään termiä “kaadettu” (HS 22.7.2025).

Kaarlenkasken (2022, 61) mukaan joidenkin eläinten, kuten susien ja hirvien kohdalla, jo havainnot ihmisten lähettyvillä koetaan uutisarvoiseksi asiaksi. Myös niin kutsutut haittaeläimet nousevat usein uutisotsikoihin.

Villieläimistä puhutaan haittana lähinnä tapauksissa, joissa ne ovat tulleet ihmisten lähelle. Kaupungit nähdään ihmiskeskeisenä ympäristönä, mutta nykyään kaupunkiympäristöt ovat kuitenkin hyvinkin monilajisia, sillä eri eläinlajit ovat tottuneet elämään ihmisen lähellä. Helsingin alueella elää tai vierailee noin viisikymmentä villiä nisäkäslajia. (Kaarlenkaski 2022, 62.)

Varsinkin susien esiintymisestä asuinalueella puhutaan jatkuvasti, ja aihe on hyvin paljon esillä mediassa. Kohtaamiset myös muiden villieläinten kanssa puhuttavat, vaikka villieläimet ovatkin usein huomaamattomia ja kohtaamiset lyhyitä. Kohtaamisista puhutaan verkossa tai esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Eläinten toiminta ylittää myös ajoittain median uutiskynnyksen, erityisesti silloin, kun niiden käyttäytyminen poikkeaa ihmisen näkökulmasta tavanomaisesta. (Kaarlenkaski 2022, 61.)

4.1.4 Eläin hyödykkeenä

Aineistosta tunnistettiin diskurssi, jossa eläin esitetään ensisijaisesti ihmisen hyödykkeenä. Eläimen arvo rakentuu sen kautta, millaista hyötyä se tuottaa ihmiselle, jolloin eläin itsenäisenä olentona sivuutetaan. Eläin esitetään esimerkiksi välineenä tai resurssina ja eläimen hyvinvointia häivytetään tai jopa sivuutetaan. Aineistossamme tällaisia verkkojuttuja oli kahdeksan. Suurimpana eläinryhmänä esiintyi tässä diskurssissa tuotantoeläimet/hyötyeläimet.

Eläin hyödykkeenä -diskurssille on tyypillistä, että eläimestä puhutaan sen käyttötarkoituksen eikä olemuksen kautta. Eläin ei esiinny yksilönä, vaan esimerkiksi välineenä tai osana palvelua. Kielellisesti tämä näyttäytyy esimerkiksi siten, että eläin itse jää varjoon ja huomio kohdentuu siihen, mitä eläin tekee ihmisen hyväksi.

Toimiva esimerkki tästä diskurssista on juttu, joka käsittelee parturiliikkeessä asuvaa Hertta-käärmettä (HS 19.8.2025). Tässä jutussa käärme nostetaan esiin erikoisasemassa, vetonaulana, ja eläimen läsnäolon tarkoitus kytkeytyy omistajan liiketoiminnallisiin tavoitteisiin.

> Juuri liikkeensä avannut yrittäjä halusi jotain erilaista, vetonaulan, joka erottaisi hänen liikkeensä alueen lukuisista partureista. (HS 19.8.2025)

Tässä esimerkissä käärme toimii markkinoinnin välineenä, jolloin sen arvo rakentuu vain ihmisen hyödyn kautta. Vaikka käärmeelle on annettu nimi ja sitä on näin ollen nostettu yksilönä esiin, se ei tässä tapauksessa lisää sen arvoa, vaan pikemminkin tekee siitä entistä tehokkaamman hyödykkeen. Tämä selkeyttää osuvasti sitä, että yksilöllistäminen ei automaattisesti tarkoita eläimen aseman parantumista. Se voi toimia myös esineellistämisen vahvistajana, ja tässä tapauksessa tukea ihmisen hyötymistä.

Hyödykediskurssi näyttäytyy aineistossa yksittäisen eläinten markkinoinnissa, mutta myös uutisissa, joissa eläimet esitetään hallittavina luonnonvaroina. Esimerkiksi *STT:n* uutisessa ravustuskauden alkamisesta (HS 21.7.2025) ravut esitetään ensisijaisesti

pyydystettävänä luonnonvarana. Uutinen keskittyy muun muassa ravustukseen liittyviin lupakäytäntöihin ja vesialuerajauksiin, jolloin huomio fokusoituu ihmisen toimintaan eläimen sijaan. Rapu esiintyy hyödykkeenä, jonka käyttöä säädellään hallinnollisesti.

Vaikka jutussa käsitellään myös jokiravun uhanalaisuutta ja rapuruton aiheuttamaa kuolleisuutta, nämä näkökulmat esitetään osana luonnonvarojen hallintaa ja taudin leviämisen ehkäisyä. Rapuruton vaikutuksista kirjoitetaan ennen kaikkea ravustuksen jatkuvuuden näkökulmasta. Samalla suojelupuhe linkittyy hyödykediskurssiin, jossa eläin nähdään resurssina, jota pyritään hallitsemaan, jotta sen käyttö olisi mahdollista tulevaisuudessakin.

Sama eläin hyödykkeenä -diskurssi toistuu myös esimerkiksi eläintuotantoa käsittelevässä jutussa. Uutisessa afrikkalaisesta sikaruttotartunnasta Atrian sikatilalla Virossa (HS 13.8.2025) siat esitetään osana tuotantojärjestelmää, jonka häiriöillä on ensisijaisesti pelkkiä taloudellisia seurauksia. Tekstissä painotetaan tuotannon jatkumista sekä Atrialle aiheutuvia kustannuksia, kun taas sairastuneiden sikojen kohtalo, vointi sekä kärsimys jäävät peittoon.

Vaikka uutisessa todetaan taudin aiheuttavan sioille merkittävää kärsimystä, tämä mainінta jää pelkäksi irralliseksi lisäykseksi. Uutisen keskiössä ei ole sikojen hyvinvointi, vaan se on hyvin ihmiskeskeinen, ja huomio on ihmisille kohdistuneissa tappioissa. Sioista ei puhuta yksilöinä, vaan osana sikataloutta ja lihantuotantoa.

> Ruokaviraston mukaan tautia ei ole todettu Suomessa mutta levitessään se aiheuttaisi vakavia taloudellisia seurauksia kotimaiselle sikataloudelle ja elintarvikeviennille. (HS 13.8.2025)

Tällaiset kielelliset ilmaisut tukevat eläin hyödykkeenä -diskurssia, jossa eläimet nähdään ensisijaisesti resursseina, ja niiden arvo määrittyy muun muassa tuotannon näkökulmasta.

Eläin hyödykkeenä -diskurssi esiintyi erityisesti tuotantoeläimiä käsittelevissä jutuissa. Niin kuin Carrie P. Freeman (2016, 172) kirjoittaa: ”Hyödykkeellistäminen alkaa jo niistä sanoista, joilla tuotantoeläimiin viitataan – sanoista, jotka esineellistävät eläimiä ja etäännyttävät ne ihmisistä.” Tällaisia etäännyttäviä ilmaisuja voi olla esimerkiksi karja, siipikarja tai merenelävät. Näillä termeillä korvataan vaihtoehto kirjoittaa eläimistä elävinä olentoina, kuten lehmänä, lintuna tai kalana (Freeman 2016, 172–173). Samasta asiasta on kirjoittanut Aaltola (2004, 32), todetessaan kuinka tuotantoeläinten olemus pelkistetään niiden ihmisille tuottaman hyödyn mukaan: siat ovat “kinkkua” ja lehmä “maitoa”. Tällainen kielenkäyttö johtaa siihen, että se erottaa eläimet ihmisistä ja näin ollen normalisoi niiden hyötykäyttöä.

Tässä diskurssissa pääosin tuotantoeläimet ja hyötyeläimet määrittyvät olemassa oleviksi ensisijaisesti ihmistä varten, toisin kuin esimerkiksi lemmikit, jotka eläin ystävänä -diskurssissa esitetään arvokkaina yksilöinä. Tämä johtaa siihen, että media rakentaa käsitystä siitä, että vain tietyillä eläimillä olisi oikeus yksilöllisyyteen.

4.2 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

Tässä tutkielmassa selvitettiin, millaisia diskursseja esiintyy *Helsingin Sanomien* rajatulla aikavälillä julkaistuissa verkkojutuissa, jotka käsittelevät eri eläinryhmien edustajia. Aineistostamme pystyttiin tunnistamaan diskurssianalyysin avulla neljä diskurssia, jotka ovat eläin ystävänä, eläin uhkana, eläin haittana sekä eläin hyödykkeenä.

Diskursseista toinen kahdesta yleisimmästä oli eläin uhkana -diskurssi, jota esiintyi yhteensä 11 verkkojutussa. Tässä diskurssissa eläin esitettiin ensisijaisesti riskinä tai vaaratekijänä ihmiselle, ja uutisointi keskittyi ihmisten kokemaan turvattomuuteen ja pelkoon. Olennainen havainto tässä diskurssissa oli, että myös lemmikeistä uutisoitiin uhkana, erityisesti koirahyökkäyksiin liittyvissä jutuissa. Toisena eläinryhmänä diskurssissa korostuivat petoeläimet ja villieläimet, joiden läsnäolo ihmisten elinympäristössä esitettiin poikkeuksellisena ja haitallisena. Näissä jutuissa korostui usein viranomaispuhe ja ratkaisujen hakeminen.

Toinen yleisin diskurssi oli eläin ystävänä, ja myös sitä esiintyi 11 verkkojutussa. Eläin ystävänä -diskurssille oli ominaista eläimen esittäminen inhimillisenä, yksilöllisenä ja tuntevana olentona. Tässä diskurssissa eläin rinnastettiin ihmiseen ja sen arvoa painotettiin esimerkiksi nimen kautta. Diskurssia esiintyi eniten lemmikkien ja kotieläinten kohdalla, ja juttujen sävy oli usein kevyt ja viihteellinen. Eläin esiintyi läheisenä kumppanina, jonka arvo ei perustunut hyötyyn tai haittaan vaan läheiseen suhteeseen ihmisen kanssa.

Eläin haittana -diskurssissa eläimet esitettiin ihmisen toiminnalle tai ympäristölle haitallisina tekijöinä, joista haluttiin päästä eroon. Aineistossamme tällaisia juttuja oli kahdeksan kappaletta. Diskurssille tyypillistä oli eläinten käyttäytymisen kuvaaminen häiritseväksi ja ongelmalliseksi ja erilaisten ratkaisujen – kuten torjunnan tai siirtämisen – esittäminen tarpeellisina. Erityisesti villieläimiä ja vieraslajeja koskevassa uutisoinnissa eläimen oma näkökulma jäi huomiotta, ja niissä käsiteltiin lähinnä vain ihmisen kokemaa haittaa.

Neljännessä löydetyssä diskurssissa, eli eläin hyödykkeenä -diskurssissa, eläinryhmä nähtiin ensisijaisesti sen tuottaman hyödyn kautta. Eläin esitettiin resurssina tai välineenä, jolloin sen oma arvo ja yksilöllisyys jäivät toissijaisiksi. Tässä diskurssissa suurimpana eläinryhmänä olivat tuotantoeläimet ja hyötyeläimet, joista puhuttiin usein taloudellisten vaikutusten, tuotannon ja muun hyödyn kautta. Diskurssissa painottui eläinten esineellistäminen ja etäännyttäminen, mikä normalisoi niiden hyötykäyttöä.

Useassa verkkojutussa pystyttiin havaitsemaan myös enemmän kuin yhden löydetyn diskurssin esiintymistä. Esimerkiksi eläin uhkana ja eläin haittana -diskursseissa esiintyi hieman päällekkäisyyksiä ja samankaltaisuutta. Tämä ilmeni erityisesti peto- ja villieläimiä koskevissa jutuissa, joissa eläin voitiin nähdä yhtä aikaa sekä ihmisten turvallisuutta uhkaavana että ei-toivottuna haittana asuinympäristössä.

Toisena tutkimuskysymyksenä työssämme on: “Millaista hierarkiaa rakennetaan eläinryhmien välille uutisoinnissa?” Diskurssit osoittivat, että eläinryhmien välillä on huomattavissa selvää hierarkiaa. Määrittelemme työssämme hierarkian sen mukaan, kuinka

arvokkaana eläinryhmän edustajat nähdään yhteiskunnassa. Tutkimme, että annetaanko niille mediassa itseisarvoa vai saavatko ne arvonsa ihmisten määrittelemien raamien mukaan.

Hierarkian huipulla ovat lemmikit, joilla on jutuissa itseisarvo eli ne nähdään muutenkin kuin ihmiselle koituvan hyödyn tai haitan kautta. Lemmikeistä uutisoidaan runsaasti ja jutut ovat sävyltään usein positiivisia. Toisaalta lemmikit esiintyivät merkittävästi myös eläin uhkana -diskurssissa. Tämä oli yllättävää ja odotustemme vastaista. Hierarkiassa alimpana ovat vieraslajit, sillä niistä uutisoidessa käsitellään ainoastaan niiden tuomaa haittaa. Vieraslajeihin kuuluvien yksilöiden tarpeita tai hyvinvointia ei tuoda esille. Näiden kahden ryhmän väliin sijoittuivat petoeläimet ja tuotantoeläimet. Niiden näkökulmaa tai omaa arvoa ei suurimmaksi osaksi tuotu näkyviin jutuissa, mutta yksittäistapauksissa niille annettiin jonkinlaista arvoa.

Kun nostetaan yhtä eläinryhmää esiin varsin positiivisessa valossa, rakentaa se väistämättä eriarvoista asemaa eläinryhmien välille. Löytämämme diskurssit luovat eläinryhmien välille hierarkiaa ja normalisoivat niiden eriarvoistamista.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tavoitteenamme oli selvittää, millaisia diskursseja eläinaiheisissa verkkojutuissa esiintyy sekä millaista hierarkiaa eläinryhmien välille rakennetaan *Helsingin Sanomissa*. Aineistomme oli määrältään melko pieni ja aikarajauksemme tiivis. Tämä mahdollisti aiheen ajankohtaisen tutkimisen. Saimme selville, että media toteuttaa spesismiä eli lajisyrjintää, mikä näin ollen rakentaa ylläpitäviä hierarkioita. Kuten Caviola, Everett ja Faber (2018, 1011) ovat kirjoittaneet, spesismi näyttäytyy ajatuksena siitä, että ihmiset ovat luonnostaan arvokkaampia kuin muut eläimet. Huomasimme, että aineistomme heijastaa tällaista ajattelumallia. Eläin hyödykkeenä ja eläin haittana -diskursseissa korostettiin eläinten hyödyllisyyttä tai haitallisuutta ihmiselle ja eläin uhkana -diskurssissa taas ihmiselle koituvaa vaaraa tai uhkaa. Eläin ystävänä oli ainoa diskurssi, jossa eläin nähtiin itsessään arvokkaana, ja tämä diskurssi muodostui lähinnä lemmikkeihin liittyen.

Spesismi näyttäytyy aineistossamme ensisijaisesti arkisena ja normalisoituneena ilmiönä. Se ei tule ilmi avoimena vihamielisyytenä eläinryhmiä kohtaan, vaan ennemminkin huomaamattomina, hienovaraisina sekä toistuvina tapoina asettaa eläinryhmiä eriarvoiseen asemaan. Tämän kaltaiset representaatiot voivat olla huomattavan vaikutusvaltaisia, koska ne pystyvät muovaamaan ihmisten käsityksiä eläinryhmistä pitkällä aikavälillä. Molloyn (2001, luku 1) mukaan ihmiset eivät suinkaan omaksu passiivisesti kaikkea mediasta lukemaansa, mutta on kuitenkin väistämätöntä, että media pystyy muokkaamaan lukijakuntansa asenteita ja näkemyksiä.

Ihmiskeskeisyyden lisäksi havaitsimme myös eriarvoistamista muiden lajien välillä. Lemmikit ja kotieläimet ovat normalisoiduin eläinryhmä ihmisten arjessa. Tästä eläinryhmästä irralliset muiden eläinryhmien edustajat nostettiin esiin pelkkinä poikkeuksina ja erikoistapauksina eläin ystävänä -diskursissa. Kevyet ja arkeen sopivat uutisaiheet eläimistä käsittelivät nimenomaan lemmikkejä tai kotieläimiä. Kuten Kaarlenkaskikin (2022, 68) on todennut, pahimmassa tapauksessa viihteenä kirjoitetut eläinaiheiset jutut voivat ylläpitää haitallisia eläinlajeihin liitettäviä stereotypioita.

Tuloksissa yllätti lemmikkien yleisyys eläin uhkana -diskurssissa. Uskomme tämän johtuvan siitä, että lemmikit ovat niin lähellä ihmistä, että ne aiheuttavat toisinaan myös vaaratilanteita. Samalla lemmikit ovat kuitenkin myös eniten inhimillistetty eläinryhmä sekä ylivoimaisesti yleisin eläinryhmä eläin ystävänä -diskurssissa. Vaikka lemmikeistä kirjoitetaan negatiiviseen sävyyn esimerkiksi koirahyökkäysten kontekstissa, ei se samalla tavalla leimaa tai määritä koko eläinryhmää, kun verrataan muun muassa petoeläimistä tai villieläimistä kirjoitettuihin teksteihin. Petoeläimet nähdään ryhmänä uhkaavana, kun taas vaarallisia koiria pidetään lähinnä poikkeustapauksina. Tässä korostuu se, että eläimen suhteella ihmiseen on enemmän painoarvoa kuin eläimen käyttäytymisellä itsessään.

Niin kuin jo aiemmin tutkimuksessamme käsiteltiin, median – erityisesti populaarimedian – tapa kirjoittaa eläimistä kertoo samanaikaisesti ihmisistä itsestään. Eläinten representaatiot eivät pysy pelkkinä neutraaleina kuvauksina, vaan ne toimivat myös kuvina ihmisistä ja etenkin siitä, millaisena haluamme itsemme nähdä. (Tønnesen ja Tüür 2014, 7.) Tällainen ihmiskeskeinen ajattelumalli on havaittavissa myös perinteisessä uutismediassa erityisesti silloin, kun eläinten tarkastelu tapahtuu ihmisten kokemien haittojen sekä hyötyjen kautta. Ihmisillä on tapana suhtautua luontoon tavalla, jossa korostuu ajatus siitä, että nimenomaan ihmisellä on oikeus päättää eläinyksilöiden olemassaolosta. Jos ihmiset esimerkiksi päättävät, ettei jokin laji kuulu luontoon, kokevat he oikeutetuksi poistaa sen kokonaan. Vieraslajien lisäksi eläinyksilöiden esiintyvyyteen puuttumista tapahtuu myös esimerkiksi karhujen kohdalla. Jos karhuja koetaan olevan liikaa ja lähellä ihmisasutuksia, mediassa käydään keskustelua niiden metsästyksestä. Metsästyksestä puhutaan esimerkiksi karhun kannanhoitona, mikä luo mielikuvaa hyödyllisestä toiminnasta ja jättää yksilön arvon täysin huomioimatta (HS 17.8.2025).

Kuten representaatiota käsittelevässä luvussa mainittiin, Freemanin (2016, 176) näkemys on, että uutismedioilla on tapana representoida tuotantoeläimet yksilöiden sijaan yhteisenä massana. Samassa eläimiltä uupuu persoonallisuus. Aaltolan (2004, 22) mukaan taas miellämme tuotantoeläimet ja lemmikkieläimet hyvin erilaisiksi olennoiksi. Eiinhimilliset eläimet ovat myös tietoisia olentoja. Yhdysvaltalaisen filosofin Joan

Dunayerin (2016, 93) mukaan on harhaanjohtavaa ja sen lisäksi myös lajisyrjivää käyttää niistä puhuttaessa esimerkiksi sanaa “mitkä”. Nykyisen tiedon mukaan kaikki eläimet ovat joko uroksia, naaraita tai hermafrodiitteja. Näin ollen niiden luokittelu sanalla “se” tekee niistä sukupuolettomia ja rinnastaa ne tunteettomiin esineisiin. (Dunayer 2016, 93.) Dunayer (2016, 93) esittääkin, että jos eläimen sukupuolta ei tiedetä, voitaisiin siinä tapauksessa käyttää samaa pronominia kuin ihmisen kohdalla. Näin lajisyrjivä kieli jäisi pois.

Tutkielmamme tukokset antavat mahdollisuuden jatkotutkimukselle. Jatkossa olisi esimerkiksi aiheellista tutkia laajempaa aineistomäärää tai vertailla eri medioita. Näin voitaisiin selvittää, missä määrin löytämämme diskurssit ovat ominaisia juuri *Helsingin Sanomille* tai laajemmin suomalaisille uutismedioille. Olisi mielenkiintoista tutkia, voidaanko kyseisten diskurssien esiintymistä yleistää laajemmin. Lisäksi kiinnostava jatkotutkimuksen kohde voisi olla rajaamiemme eläinryhmien mahdollinen laajentaminen ja muiden marginalisoitujen eläinryhmien representaation selvittäminen.

Tutkimuksemme osoittaa, että eläinaiheisilla jutuilla on merkitystä käsitysten ja mielipiteiden rakentamisessa. Ne liittyvät aktiivisesti siihen, millaisina eläimet nähdään, mitä ominaista niihin liitetään sekä millaisia arvoja niihin yhdistetään. Median tapa esittää eläimet ylläpitää ihmiskeskeistä maailmankuvaa, jossa eläinten arvo määrittyy ensisijaisesti ihmisen edun kautta. Eläinten representaatiot mediassa kuuluvat osaksi laajempaa keskustelua, johon sisältyvät teemoina myös journalismin ja median valta, yhteiskunnallinen vastuu sekä yleinen moraalikäsitys.

LÄHTEET

Aaltola, Elisa. 2004. *Eläinten moraalinen arvo*. Tampere: Vastapaino.

Ampuja, Marko, Juha Koivisto ja Esa Väliverronen. 2014. ”Medioituminen: iskusana, analyyttinen työkalu vai uusi paradigma?”. *Media & viestintä* 37 (2): 22–37. https://doi.org/10.23983/mv.62864

Beck, Alan M., Sandra Barker, Nancy R. Gee, James A. Griffin ja Rebecca Johnson. 2018. ”The Background to Human-Animal Interaction (HAI) Research”. *Human-Animal Interaction Bulletin* vol. 6, 47–62. https://doi.org/10.1079/hai.2018.0015

Caviola, Lucius, Jim A. C. Everett ja Nadira S. Faber. 2019. ”The Moral Standing of Animals: Towards a Psychology of Speciesism.” *Journal of Personality and Social Psychology* 116 (6): 1011–29. https://doi.org/10.1037/pspp0000182

Dunayer, Joan. 2016. ”Mixed Messages: Opinion Pieces by Representatives of US Nonhuman-Advocacy Organizations”. Teoksessa *Critical Animal and Media Studies Communication for Nonhuman Animal Advocacy*, toimittaneet Almiron, Núria, Cole Matthew ja Carrie P. Freeman, 91–106. New York: Routledge.

Freeman, Carrie P. 2009. ”This Little Piggy Went to Press: The American News Media’s Construction of Animals in Agriculture”. *The Communication Review* 12 (1): 78–103. https://doi.org/10.1080/10714420902717764

Fürsich, Elfriede. 2010. ”Media and the Representation of Others”. *International Social Science Journal* 61 (199): 113–30. https://doi.org/10.1111/j.1468-2451.2010.01751.x

Hall, Stuart. 1997. *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London Thousand Oaks (Calif.): Sage.

Isotalus, Pekka. 2017. *Mediapoliitikko*. Helsinki: Gaudeamus.

Jokinen, Arja, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen. 2016. *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö.* Tampere: Vastapaino.

Kaarlenkaski, Taija. 2022. ”Affektiivisia eläinkohtaamisia kaupunkiympäristöissä: Monilajinen lähiluonto verkkomedioissa”. *Lähikuva – audiovisuaalisen kulttuurin tieteellinen julkaisu* 35 (1–2): 61–82. https://doi.org/10.23994/lk.116478

Karppinen, Kari, Johanna Jääsaari ja Ullamaija Kivikuru. 2010. ”Media ja valta kansalaisten silmin”. Helsinki: Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet. http://hdl.handle.net/10138/333139

Khazaal, Natalie ja Núria Almiron. 2016. “An Angry Cow Is Not a Good Eating Experience”: How US and Spanish Media Are Shifting from Crude to Camouflaged Speciesism in Concealing Nonhuman Perspectives”. *Journalism Studies* 17 (3): 374–91. https://doi.org/10.1080/1461670X.2014.982966

Knight, John. 2018. ”Human–Animal Relations”. Teoksessa *The International Encyclopedia of Anthropology*, 1. p., toimittanut Hilary Callan, 1–8. Wiley. https://doi.org/10.1002/9781118924396.wbiea1997

Knuuttila, Tarja ja Aki Petteri Lehtinen. 2010. *Representaatio: tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Molloy, Claire. 2011. *Popular Media and Animals*. London: Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9780230306240

Nibert, David A. 2016. ”Origins of Oppression, Speciesist Ideology, and the Mass Media.” Teoksessa *Critical Animal and Media Studies Communication for Nonhuman Animal Advocacy*, toimittaneet Almiron, Núria, Cole Matthew ja Carrie P. Freeman, 74–88. New York: Routledge.

Pietikäinen, Sari ja Anne Mäntynen. 2020. *Uusi kurssi kohti diskurssia.* Tampere: Vastapaino.

Pynnönen, Anu. 2013. ”Diskurssianalyysi: tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen.” *Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun Working Paper* N:o 379. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Salomäki, Anne. 2025. ”The factory-farmed elephant in the newsroom: acknowledging animal angles”. Reuters Institute, July. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2025-07/RISJ%20Fellow%20Paper_Anne_TT25_Final.pdf

Taylor, Nik. 2016. ”Suffering Is Not Enough: Media Depictions of Violence to Other Animals and Social Change”. Teoksessa *Critical Animal and Media Studies Communication for Nonhuman Animal Advocacy*, toimittaneet Almiron, Núria, Cole Matthew ja Carrie P. Freeman, 42–55. New York: Routledge.

Tüür, Kadri ja Morten Tønnessen, toim. 2014. *The Semiotics of Animal Representations*. Nature, Culture and Literature 10. Amsterdam: Rodopi. https://doi.org/10.1163/9789401210720

Ylimaunu, Juha. 2001. “Ihmisen suhde luontoon ja luonnonvaroihin pohjoisessa - Humans relation to nature and natural resources in the northern Fennoscandia”. *Tornionlaakson Vuosikirja Tornedalens Årsbok*. 2001:179-201.

LIITE 1. AINEISTO

Bombin, Essi. 28.8.2025. “Kissan-pentu istui kaupungin-johtajan työ-pöydälle, ja niin siitä tuli Lvivin ”pormestari”.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/kirjeenvaihtajat/art-2000011447139.html

Freyborg, Hanna. 11.8.2025. “Espoo myrkytti lammen aurinko-ahvenen hävittämiseksi.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000011421492.html

Heikkonen, Aino. 22.7.2025. “Koirasusiksi epäillyt pedot raatelivat Juuso Joonan kesälampaat jo toista kertaa.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/alueet/art-2000011350497.html

Huuskonen, Matti. 22.7.2025. “Uudessakaupungissa kaadettiin pihoilla vieraillut susi.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011379572.html

Ikola, Vilma. 19.8.2025. “Hertta-käärme muutti parturin ikkunaan Kalliossa, ja pian paikalla oli valvonta-eläin-lääkäri.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/helsinki/art-2000011436320.html

Jokela-Vahteristo, Lilli. 20.7.2025. “Puolet vähemmällä.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/alueet/art-2000011319997.html

Jussila, Janne ja Matti Huuskonen. 8.8.2025. “Karanneet susi-koirat ovat aiheuttaneet naapurustossa pelkoa jo pitkään, kertovat paikalliset.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011414885.html

Kauhanen, Anna-Liina. 3.8.2025. “Farmarit karkottavat susia soittamalla niille lennokeista AC/DC:tä.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/maailma/art-2000011404081.html

Kerkelä, Lasse. 8.7.2025. “Julmasti kettuja kohdelleet turkistarhurit saivat pysyvän eläintenpitokiellon.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011353551.html

Kuusisto, Aurora ja Valtteri Parikka. 15.8.2025. “Alpakat joivat kaupungin myrkyttämää vettä Espoossa.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000011429474.html

Lehtokari, Rosa. 9.8.2025. “Petunia valittiin maailman rumimmaksi koiraksi.” *Helsingin Sanomat*. https://www.hs.fi/maailma/art-2000011417970.html

Lehtonen, Lenni. 27.7.2025. “Pekko Hokkanen laittoi perheen kuolleen koiran pakastimeen: tytär innostui esittelemään ruumista juhla-vieraille.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011389143.html

Lehtonen, Lenni. 22.7.2025. “Tutun koiran hyökkäys muutti Anni Heinosen suhtautumisen lemmikkeihin.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011380543.html

Niemi, Liisa. 18.7.2025. “Rosa Salo teetti koirastaan taljan.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011373752.html

Numminen, Julius. 6.8.2025. “Susi yllätti golfaajat Kirkkonummella: ”Ihan selvä susi”, sanoo suurpetoasiantuntija.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000011411358.html

Nyroos, Samuel. 7.9.2025. “Unna, joka ammuttiin.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/feature/art-2000011349881.html

Paakkanen, Mikko ja Katri Kallionpää (HS, STT). 14.9.2025. “Koira hyökkäsi kolmen ihmisen kimppuun – IL: 16-vuotias uhri oli liikkeellä skuutilla.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011492830.html

Palkoaho, Milla. 24.7.2025. “Porsaiden kivulias kastraatio kiellettiin, nyt kielto perutaan.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011385309.html

Palkoaho, Milla. 12.8.2025. “Tuore EU-raportti: Eläinten häkki-tarhauksesta luovuttava.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011422326.html

Pellas, Lotta (HS, STT). 13.8.2025. “Karanneet koirat tappoivat koti-eläimiä: poliisi teki nyt koti-etsinnän omistajan luokse.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011424789.html

Pelli, Petja. 17.8.2025. “Suuri luonto-järjestö olisi kannattanut oikeuden estämää karhujen ampumista.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011430940.html

Puttonen, Mikko. 20.7.2025. “Lemmikki tuo onnea saman verran kuin puoliso.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/tiede/art-2000011235913.html

Rissanen, Eino. 16.7.2025. “Koiria nimetään kuin ihmisiä ja jumalia.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000011364110.html

Rosi, Clarissa. 24.8.2025. “Lieksan kirjastolla on oma kirjastokana, jonka tehtävänä on edistää lukuintoa.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011448232.html

Saavalainen, Heli. 19.7.2025. “Norja alkoi massakalastaa Tenon kyttyrälohia padolla: Saamelaiset jäivät ilman.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/alueet/art-2000011369623.html

Salmela, Rebekka. 26.8.2025. “Karhu hyökkäsi metsästäjän kimppuun.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011451519.html

Savilaakso, Juuso. 20.8.2025. “Vanhempi järkyttyi tyttärensä ratsastustunnista ja teki rikosilmoituksen.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/urheilu/art-2000011435869.html

Sinkko-Westerholm, Pipsa. 16.9.2025. “Sari Ylisoini kuvaa Raision hyökkääjä-koiraa rauhalliseksi mutta tilaa vaativaksi roduksi.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011496714.html

STT. 5.9.2025. “Verkkoihin kuollut kuutti oli yritetty hävittää viiltämällä vatsa auki, arvioi Metsä-hallitus.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011476258.html

STT. 21.7.2025. “Ravustuskausi alkaa.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011376991.html

Suutari, Elli. 21.7.2025. “Tavallinenkin koira voi purra, ja siksi omistajan on syytä ymmärtää lemmikkinsä elekieltä, sanoo koiran-kouluttaja.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011378760.html

Tamminen, Niko (Aamulehti). 2.7.2025. “Rottaongelma levisi lyhyessä ajassa tamperelaisen Talla Stenbäckin taloyhtiössä.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011338247.html

Tilvis, Emmi (STT). 24.9.2025. “Pihoilla toikkaroinut hirvi ei pelännyt poliisiautoa eikä painepesuria.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011515070.html

Tukia, Ari. 7.9.2025. “Pillastunut hevonen ryntäsi yleisöön Ruotsissa – Aftonbladet: alle 10-vuotias tyttö loukkaantui vakavasti.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/urheilu/art-2000011478634.html

Valtavaara, Marjo. 10.8.2025. “Autoilu Lapissa hämmensi: Porot häiriköivät teillä vain Suomessa.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/alueet/art-2000011412384.html

Virtanen, Milja. 12.8.2025. “Tino Anttilalla on oma krokotiili – ”Ei ole joka pojan lemmikki”, sanoo asiantuntija.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/alueet/art-2000011409074.html

Virtanen, Silva. 9.8.2025. “Herra Kosonen, Hessu ja Lumi olivat mukana, kun terrieriparaati kulki halki Etelä-Helsingin.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/helsinki/art-2000011416074.html

Virtanen, Silva. 13.8.2025. “Atrian sika-tilalla Virossa toinen afrikkalainen sikarutto-tartunta.” *Helsingin Sanomat.* https://www.hs.fi/suomi/art-2000011426463.html